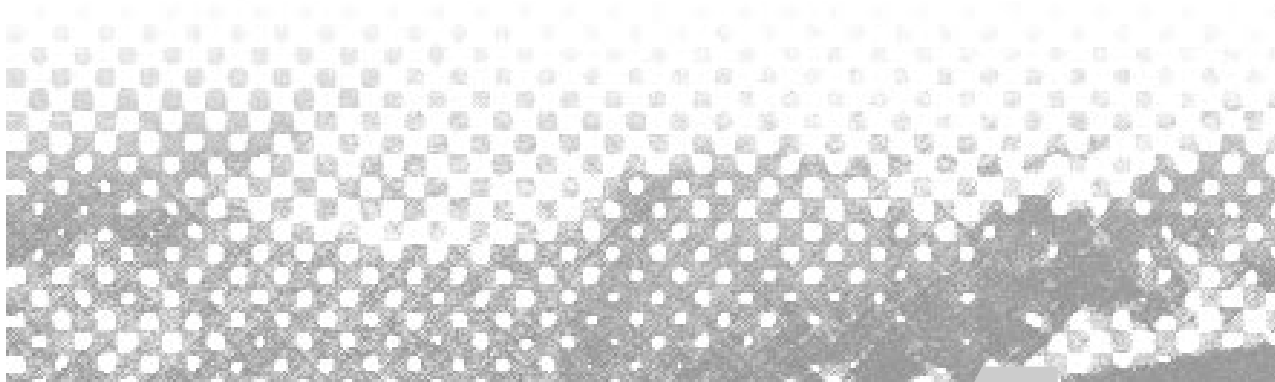

PRVI DEO

Planiranje i kreiranje sajta

Interfejs FrontPagea

KAKO BROJ LJUDI KOJI KORISTE INTERNET DRAMATIČNO RASTE, TAKO SVE VEĆI BROJ ljudi i organizacija želi da kreira svoj web sajt, jer time dopire do najšire publike. Organizacije i pojedinci koji ne znaju kako se kreira web sajt često pozivaju skupe programere sa strane, koji za njih obavljaju taj posao. Hypertext Markup Language (HTML) nastao je 1989. godine. Ovaj jezik je popularan zato što svako ko ga zna može da kreira web stranu pomoću običnog editora teksta koji postoji na svakom računaru. Međutim, kreiranje web strane pomoću HTML-a može da potraje dosta dugo.

Što je veći broj web sajtova, to ljudi više traže dodatne mogućnosti koje tradicionalni HTML ne podržava. Iako se HTML nije mnogo promenio, pojavile su se nove tehnologije, kao što su Dynamic HTML (DHTML), Cascading Style Sheets (CSS), Extensible Markup Language (XML), JavaScript i drugi programski jezici koji prevazilaze ograničenja koja ima HTML. Pošto sve veći broj ljudi želi da lako kreira web sajt, alati kao što je Microsoft FrontPage postaju nezamenljivi. FrontPage omogućava da kreirate, menjate i publikujete datoteke, bez znanja HTML-a ili nekog drugog programskog jezika. FrontPage omogućava da se koncentrišete na kreiranje sajta dok se on bavi HTML-om.

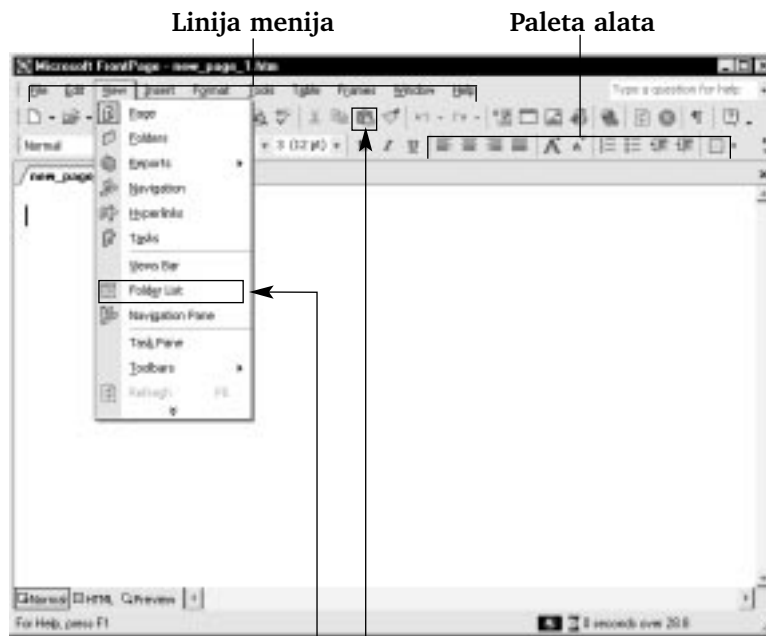
Kako se FrontPage razvijao da bi podržao različite web tehnologije, tako je i program postajao sve lakši za upotrebu. FrontPage 2002 nije izuzetak. Evo liste nekih osobina koje ima FrontPage:

- **Lako se upotrebljava** Poboljšani interfejs, zajedno sa mogućnošću da se pitanja unose direktno iz glavnog prozora, dovodi do toga da je korišćenje FrontPagea lakše nego ikada. Tu su i čarobnjaci koji dalje olakšavaju i ubrzavaju posao.
- **Poboljšani alati** Osobine kao što je Top 10 List omogućavaju da donesete bitne odluke koje se tiču organizacije sajta. Pomoću komponenata FrontPagea lako možete da dodate polje za pretraživanje, ploču za poruke, foto-galeriju ili nešto drugo. FrontPage sada ima i nove komponente koje automatski ažuriraju informacije sa sajtova MSN, MSNBC, bCentral i drugih.

- **Upravljanje sajtom** FrontPage ima vrlo lak metod za konfigurisanje i promenu svih datoteka za veoma kratko vreme. Pomoću FrontPage Web-a svi alati za upravljanje sajtom, datoteke, podešavanja i sl. mogu da se postave na jedno mesto.
- **Integracija sa bazom podataka** FrontPage olakšava pregled i slanje informacija u bazu podataka. Ako nemate bazu podataka, FrontPage je automatski kreira.
- **Teme** Teme su lak način za prilagođavanje stila sajta. One omogućavaju da podešavate osobine strana na sajtu. Tu se misli na boje, fontove, grafiku, oznake i sl.
- **Interaktivni sadržaj** Pomoću samo nekoliko klikova mišem možete da ubacite slike, zvuk ili video na sajt. FrontPage ima ugrađenu podršku za tehnologije animacije, kao što je DHTML, koje omogućavaju da za svoje strane brzo i lako kreirate jednostavne animacije.
- **Pregled izvornog HTML koda** FrontPage može direktno da uređuje HTML kod. Postoji mogućnost da menjate postojeće HTML skriptove i da kopirate sadržaj sa različitih lokacija. Mogućnosti FrontPagea za upotrebu HTML koda odnose se i na druge web tehnologije, kao što su Active Server Pages (ASP), CSS datoteke i druge. Sve ovo može da se menja i uređuje sa jedne centralne lokacije.

Interfejs programa

Kada pogledate FrontPage 2002, jedna od osobina koja prva upada u oči jeste da on ima finiji interfejs nego što je bio slučaj sa prethodnim verzijama. Novi izgled FrontPagea olakšava rad početnicima, omogućavajući im da se lakše srode sa programom. Na slici 1.1 prikazani su različiti elementi interfejsa koje ćete koristiti na svom putovanju kroz FrontPage.

Slika 1.1
Interfejs FrontPagea

Meniji FrontPagea

Meniji su liste koje sadrže različite opcije. Nalaze se na liniji menija koja se obično nalazi na vrhu prozora. Za početak izaberite meni View. Otvoriće se padajući meni u kome su prikazane izvesne opcije. Pored onih koje su trenutno prikazane, postoji još opcija. Kliknite na dve strelice usmerene naniže, koje se nalaze na dnu menija, posle čega će se otvoriti proširena lista. Ove dodatne opcije postaće deo osnovnih, u trenutku kada upotrebite neku od njih.

Meniji mogu da sadrže podmenije. Izaberite ponovo meni View, a onda pokazivač miša postavite iznad opcije Reports. Pošto ova opcija ima podmeni (na to ukazuje strelica usmerena udesno, pored ove opcije), postavljanje miša iznad opcije Reports dovodi do otvaranja podmenija u kome se dalje prikazuje više opcija. I neki od podmenija mogu da sadrže dodatne podmenije, tako da možete da ih otvarate sve dok više ne bude podmenija. Na slici 1.2 prikazani su meniji sa podmenijima.

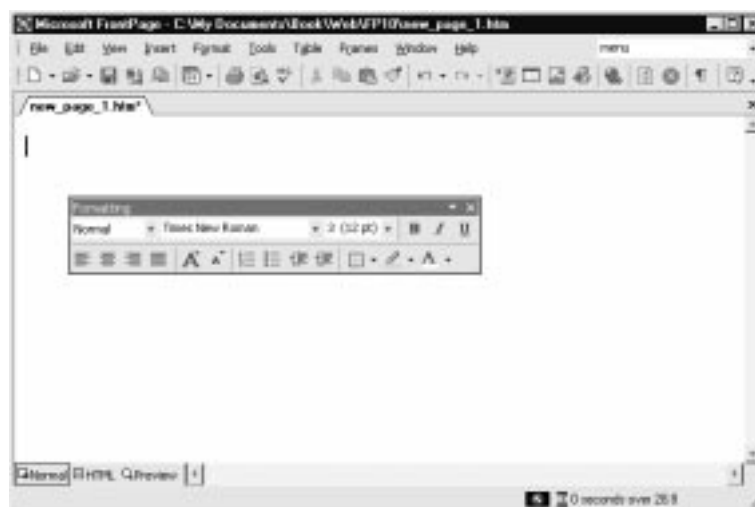
View d Toolbars i deselektujete opciju Pictures. Možete i da izaberete malo slovo x koje se nalazi u gornjem desnom uglu palete.

Sjajno je što se palete mogu premeštati sa svojih podrazumevanih lokacija. Mogu se postaviti bilo gde na ekranu. Ako želite da pokrenete paletu, jednostavno izaberite jednu od njenih zatamnjenih ivica i prevucite na novo mesto na ekranu. Ako želite da vratite paletu na uobičajenu lokaciju iznad radne površine, jednostavno je prevucite prema njenoj originalnoj lokaciji. Prilikom prevlačenja prema originalnoj lokaciji, paleta će se automatski postaviti na tu lokaciju.

SAVET

Kada prevlačite paletu ulevo, udesno, naviše ili naniže u prozoru FrontPagea, ona se postavlja uz ivicu.

Ako želite, možete da promenite veličinu palete povlačenjem jedne od ivica palete kada se ova postavi na svoje mesto. Na slici 1.3 dat je primer palete Formatting koja je postavljena na novu lokaciju i posle toga joj je promenjena veličina.

Slika 1.3

Pokretna paleta Formatting

Dodavanje novih paleta

Najjednostavniji metod dodavanja novih paleta jeste da desnim tasterom miša izaberete neku od postojećih paleta. Kada to uradite, otvoriće se pomoćni meni sa spiskom paleta. Izaberite paletu iz menija i ona će se pojaviti u prozoru. Ako želite da uklonite neku paletu, jednostavno desnim tasterom miša ponovo kliknite bilo koju paletu i deselektujte paletu koju želite da uklonite.

Da biste imali više kontrole nad dodavanjem i uklanjanjem paleta, možete da otvorite prozor Customize. Ovo ćete uraditi tako što ćete izabrati View → Toolbars → Customize sa linije menija. Prozor Customize ima tri kartice: Toolbars, Commands i Options. Kao što vidite na sledećoj ilustraciji, kartica Toolbars omogućava da sa jednog mesta dodajete ili uklanjate palete. Ako se potvrdi polje pored imena neke palete, ona se prikazuje, a ako polje nije potvrđeno, nje neće biti na ekranu.

Kreiranje korisničkih paleta

U prozoru Customize, prikazanom na prethodnoj ilustraciji, postoji dugme New. Ako ga izaberete, moći ćete da kreirate novu paletu na kojoj će se nalaziti ikone koje izaberete.

Nova korisnička paleta pravi se na sledeći način:

1. Ako već nije otvoren, otvorite prozor Customize. Ovo ćete uraditi tako što ćete izabrati View → Toolbars → Customize. U prozoru Customize izaberite dugme New i otvoriće se prozor New Toolbar. Unesite ime koje želite.
2. Kada svojoj paleti date ime, izaberite OK. Na radnoj površini pojaviće se sive granice palete. Ako na radnoj površini ne vidite praznu paletu, premestite prozor Customize, sve dok se ona ne prikaže.
3. Vratite se u prozor Customize i izaberite karticu Commands. U prozoru Customize prikazaće se različite ikone i komande. Tu se nalaze dve kolone: Categories i Commands. U kategoriji Categories sa leve strane prikazane su komande koje koristite, a u koloni sa desne strane prikazane su ikone za komande koje su izabrane sa leve strane.
4. Na novu paletu prevucite ikone koje želite da koristite. Prilikom prevlačenja

ikona, na paleti se pojavljuju zagrade koje pomažu prilikom postavljanja. Ispod je dat jedan primer korisnički kreirane palete.

Korisnička paleta može da sadrži bilo koji element interfejsa, odnosno menije i ikone koji postoje u FrontPageu. Ako želite, možete da kombinujete ikone, menije i komande. Sve se to radi jednostavnom tehnikom „povuci i pusti“ (drag-and-drop). Nova korisnička paleta tretira se isto kao regularna. Ona može da se premešta, prilagođava, može da joj se menja veličina itd.

Opis paleta

U ovom odeljku pronaći ćete opis svih glavnih paleta FrontPagea. Ovim glavnim paletama može se pristupiti preko menija View, odnosno njegove opcije Toolbars.

NAPOMENA

Ne očekuje se da znate da koristite palete koje su nabrojane u daljem tekstu. Ovo je samo uvod u palete koje se najviše koriste. Palete koje ovde nisu pomenute biće detaljnije objašnjene u narednim poglavljima.

Paleta Standard

Paleta Standard sadrži neke od funkcija koje se najviše koriste. U tabeli 1.1 date su sve ikone koje se nalaze na ovoj paleti, zajedno sa njihovim imenima i funkcijama.

Tabela 1.1: Ikone i meniji palete Standard

Ikona	Ime	Funkcija
	New	Kreira se nova datoteka.
	Open	Otvora se datoteka.
	Save	Zapisuje se tekući dokument.
	Search	Pretražuje se računar u potrazi za datotekama.
	Publish	Postavlja se Web iz FrontPagea na server ili na disk.
	Toggle Pane	Prebacuje se između nekoliko pogleda.
	Print	Štampa se postojeća strana.
	Preview	Pregleda se tekući dokument u pretraživaču.

	Spelling	Proverava se tekući dokument u potrazi za pravopisnim greškama.
	Cut	Odseca se deo dokumenta (na primer, tekst ili slika) koji zatim može da se pomeri na drugo mesto.
	Copy	Kopira se element dokumenta tako da može da se postavi i na neko drugo mesto.
	Paste	Postavlja se element dokumenta (koji je prethodno kopiran) na lokaciju koju odredite.
	Format Painter	Kopira se stil i primenjuje na drugi objekat.
	Web Component	Umeću se elementi koji proširuju i ubrzavaju neke opšte poslove web stranice.
	Table	Umeće se tabela u dokument.
	Picture	Umeće se slika koja se nalazi na Webu ili na disku.
	Word Art	Formatira se tekst pomoću specijalnih 3-D efekata koje možete da podešavate.
	Hyperlink	Dodaje se link koji povezuje tu stranu sa nekom drugom.
	Refresh	Ponovo se učitava dokument.
	Show	Prebacuje se na prikazivanje ili sakrivanje oznaka za formatiranje dokumenta.
	Help	Pokreće se ugrađena pomoć.

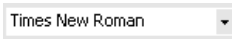
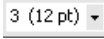

Paleta Formatting

Ova paleta koristi se za promenu izgleda teksta i ostalih elemenata. U tabeli 1.2 prikazane su ikone ove palete, kao i njihovo ime i funkcija.

NAPOMENA

Svoje stilove možete da formatirate pre ili posle unošenja teksta.

Tabela 1.2: Ikone i meniji palete Formatting

Ikona	Ime	Funkcija
	Style	Menja se stil teksta, tabela ili bilo čega što izaberete.
	Font	Menja se font.
	Font Size	Menja se veličina teksta.
	Bold	Dodaje se isticanje teksta.
	Italic	Tekst se malo iskošava udesno.
	Underline	Crta se linija ispod teksta.
	Text Alignment	Podešava se poravnanje teksta u dokumentu.
	Change Font Size	Povećava se ili smanjuje veličina fonta.
	Numbered List	Dodaje se lista sa rednim brojevima.
	Bulleted List	Dodaje se lista sa oznakama.
	Indent	Pomera se tekst ili neki drugi element sleva udesno za izvesnu vrednost.
	Table	Dodaje se tabela.
	Highlight	Bira se korisničko isticanje ili boja pozadine za tekst, tabele itd.
	Font Color	Menja se boja fonta.

Paleta DHTML Effects

Na ovoj paleti nalaze se komande za animaciju. Možete da animirate tekst, grafiku ili elemente tabele tako da odgovaraju na različite korisničke komande.

Paleta Drawing

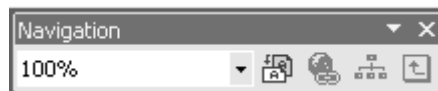
Paleta Drawing se, standardno, nalazi u donjem delu prozora. Ona se koristi za crtanje jednostavnih oblika kao što su krugovi i poligoni, za umetanje slika i 3-

D teksta, za upotrebu korisnički definisanih oblika kao što su strelice, za dodavanje 3-D objekata, za promenu ispune i boje poligona i sl.

Paleta Navigation

Paleta Navigation pomaže u navigaciji kroz sajt. Ako želite, možete lako da uvećate strukturu koju koristite za navigaciju (način na koji su strane organizovane u odnosu na glavnu stranu), možete da promenite osobine strane, dodate posebne strane ili podesite opcije za prikazivanje. Ova paleta se koristi uglavnom kada je potrebno da podesite raspored sajta.

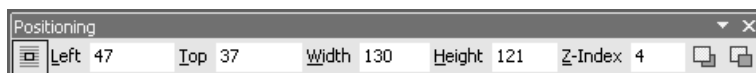
Paleta Pictures

Paleta Pictures omogućava da menjate slike. Sa ove palete možete da menjate atribut slika uključujući kontrast, oštrinu, rotaciju itd.

Paleta Positioning

Ova paleta omogućava da podešavate, sa preciznošću na nivou piksela, mesto gde će se postaviti tekst, slike ili neki drugi objekti.

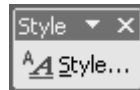
Paleta Reporting

Paleta Reporting koristi se za generisanje snimka celog sajta. Na osnovu tog snimka možete da nađete informacije o tome koliko prostora sajt zauzima, do toga koliko linija prekida postoji na sajtu.

Paleta Style

Paleta Style koristi se za prilagođavanje stilova dokumenta. Stilovi dokumenta mogu da se kreću od boje teksta pa do širine tabele.

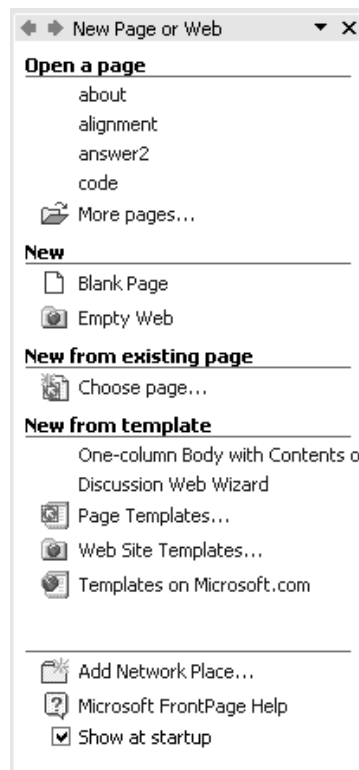
Paleta Tables

Paleta Tables omogućava dodavanje ili modifikaciju tabela. Sa ove palete možete da spajate ćelije, dodajete ili menjate boje pozadine ćelija itd.

Paleta Task Pane

Ova paleta je mesto sa kojeg možete da obavljate neke opšte poslove. Pojavljuje se sa desne strane prozora FrontPagea.

Paleta WordArt

Paleta WordArt omogućava da dodate i promenite WordArt. WordArt je osobina koja omogućava da dodate korisničke efekte za tekst.

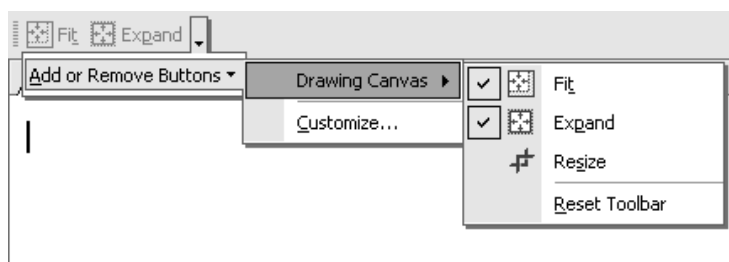
JEDNOMINUTNA VEŽBA

- **Mogu li paleta da se premeštaju?**
Da. Da biste pomerili paletu, povucite zatamnjenju levu ivicu i premestite paletu na drugo mesto.
- **Kako se pristupa opciji Toolbars iz menija?**
Otvorite View d Toolbars.

Dodavanje i uklanjanje ikona

Slede instrukcije za dodavanje i uklanjanje ikona:

1. Kliknite strelicu usmerenu naniže, koja se nalazi sa desne strane palete.
2. Iz padajuće liste izaberite komandu Add or Remove Buttons. Pojaviće se podmeni sa imenom palete koju menjate. Postavite pokazivač miša iznad podmenija sa imenom palete. Pojaviće se još jedan podmeni koji sadrži sve ikone koje postoje na paleti.
3. Iz podmenija sa ikonama možete da selektujete ili deselektujete ikone koje želite da se pojave, ili koje želite da uklonite sa palete. Na slici 1.4 dali smo primer kako se ovo radi za paletu Drawing Canvas.

Slika 1.4

Podmeni sa ikonama palete Drawing Canvas

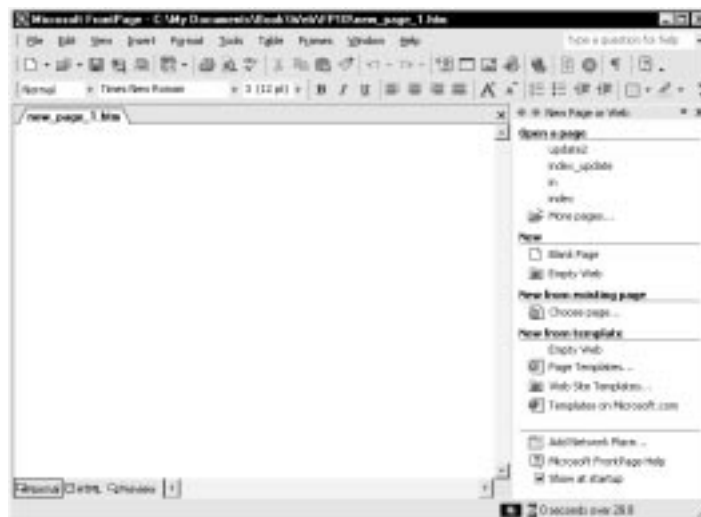
Kada su palete zakačene jedna za drugu, možete da prikazete sve ikone u jednoj liniji. Primetićete da je paleta Formatting zakačena za paletu Standard. Ako želite da prikazete ikone obe palete u jednoj liniji, kliknite strelicu usmerenu naniže sa desne strane palete Standard, ili strelicu usmerenu naniže sa desne strane palete Formatting. Otvoriće se podmeni. Iz njega izaberite komandu Show Buttons on One Row. Ova komanda će sve ikone staviti u jedan red.

Ako želite da ikone palete Standard i Formatting ponovo prikazete u dva reda, izaberite strelicu sa desne strane palete i iz podmenija izaberite opciju Show Buttons on Two Rows.

Upotreba panoa

Panoi su nova osobina FrontPagea. Oni pojednostavljaju neke opšte poslove tako da se mogu obaviti pomoću nekoliko klikova mišem. Dva panoa koja možete koristiti su Navigation i Task. Ova dva panoa možete videti ako izaberete opcije View \ Task Pane ili View \ Navigation Pane. Ako želite, možete lako da pomerite pano tako što ćete povući njegovu ivicu. Na slici 1.5 prikazan je primer panoa Task.

Slika 1.5
Pano Task

Prilagođavanje elemenata ekrana

FrontPage sadrži mnogo mogućnosti za poboljšanje izgleda web strane. Da biste prilagodili elemente koje želite ili ne želite da koristite, otvorite prozor Customize (View \ Toolbars \ Customize). U tom prozoru izaberite karticu Options.

Na kartici Options prozora Customize možete videti da postoji mnogo opcija koje mogu da se podešavaju. Evo liste sa kratkim opisom svake od opcija:

- **Show Standard and Formatting toolbars on two rows** Ovo polje za potvrdu postavlja palete Standard i Formatting u dva reda.
- **Always show full menus** Pošto FrontPage podešava menije prema tome koliko puta koristite neku komandu, nećete moći da vidite sve komande, osim ako izaberete strelicu za proširenje koja se nalazi na dnu svakog menija. Ako potvrdite ovo polje, onda će se odmah prikazati sve komande.
- **Show full menus after a short delay** Ova opcija može da se koristi samo ako nije izabrana opcija za prikazivanje svih stavki menija u istom trenutku. Ako je tako, onda potvrđivanje ovog polja dovodi do toga da se prikaže ceo meni kada se pokazivač miša zadrži kraće vreme iznad tog menija.
- **Reset my usage data** Kada izaberete ovu opciju, u menijima FrontPagea prikazuju se samo standardne komande. Sve što ste prilagodili sebi biće vraćeno na standardne opcije. Kada budete ponovo koristili menije, FrontPage će „proučiti“ obrazac koji koristite i prema njemu prikazati menije.
- **Large icons** Ova opcija dovodi do povećanja veličine ikona u FrontPageu. Većina korisnika ne koristi ovu opciju, osim ako je rezolucija podešena na izuzetno visoku vrednost.
- **List font names in their font** Ova opcija kontroliše način na koji su fontovi prikazani u padajućoj listi Font. Ako je opcija potvrđena, onda će se prikazati ime fonta i tekst koji služi kao primer. Ako opcija nije potvrđena, onda se prikazuje samo ime fonta, bez primera.
- **Show ScreenTips on toolbars** Ova opcija uključuje ili isključuje pomoćni tekst, koji se prikazuje kada se pokazivač miša postavi iznad elementa FrontPagea (na primer, ikone ili menija).

- **Show shortcut keys in ScreenTips** Ova opcija uključuje prikazivanje prečice kad god se pojavi pomoćni tekst za elemente FrontPagea.
- **Menu animations** Ova opcija omogućava da podešavate izgled menija kada ga izaberete. Ako izaberete None, onda se prikazuju samo meniji, bez ikakve animacije.

Pitajte stručnjaka

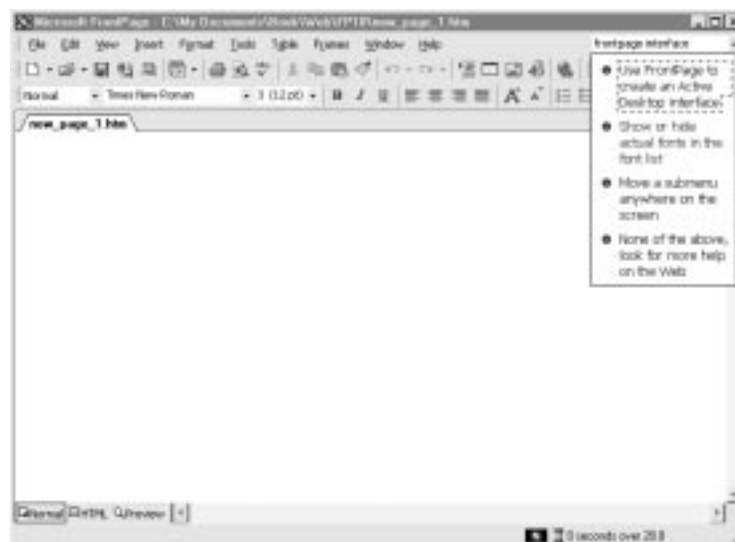
Pitanje: Zašto većina ljudi isključuje prikazivanje animacije menija, kao i opciju za prikazivanje izgleda fonta?

Odgovor: Animacije interfejsa i dodatne osobine mogu da zauzmu dodatne resurse. Kod starih računara najbolje je da ova opcija bude isključena pošto su u pitanju poslovi koji zauzimaju procesor i grafiku. Animacije menija i prikazivanje svakog fonta mogu da smanje raspoloživu memoriju sistema.

Brza pomoć FrontPagea

FrontPage ima sjajnu ugrađenu osobinu koja štedi vreme, a odnosi se na odgovore na postavljena pitanja. To je FrontPage Quick Help. Quick Help omogućava da dobijete odgovor na pitanje, a da pri tome ne morate da koristite napredni interfejs ugrađene pomoći FrontPagea. U gornjem desnom uglu prozora nalazi se polje za pretraživanje. Kada u ovom polju otkucate pitanje, Quick Help daje listu mogućih rešenja problema. Na slici 1.6 dat je primer polja za pretraživanje, sa prikazanim rezultatom.

Ako kliknete rezultat pretraživanja, pokrenuće se interfejs sa detaljnijim objašnjenjem načina na koji treba da rešite svoj problem. Ako u listi koja je prikazana ne možete da nađete rešenje problema, imate mogućnost da kliknete odgovarajući link i priključite se na Internet da tamo potražite rešenje.

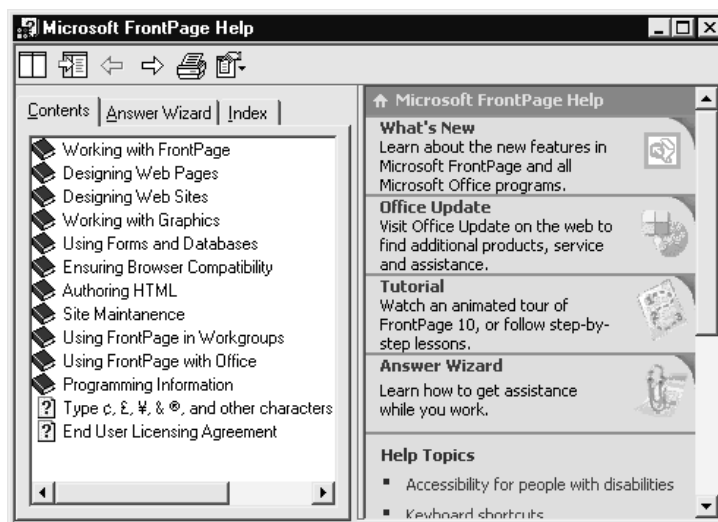
Slika 1.6

Primer polja za pretraživanje u FrontPageu

Ako imate veći broj pitanja ili želite da pretražite kategorije sa ugrađenom pomoći FrontPagea, možete da pristupite toj ugrađenoj pomoći. Ovo ćete uraditi ako pritisnete taster F1 ili ako iz menija Help izaberete opciju Microsoft FrontPage Help. Na slici 1.7 prikazan je prozor Help u FrontPageu.

Sledi opis svake od kartica koje postoje u ugrađenoj pomoći FrontPagea:

- **Contents** Možete da pretražujete Help strane tako što ćete dva puta kliknuti određenu temu.
- **Answer Wizard** Možete da u formi pitanja opišete svoj problem, posle čega će Answer Wizard pokušati da pronađe najbolje rešenje problema.
- **Index** Možete da unesete reč, posle čega će Index prikazati informacije o toj temi. Ponekad se u panou sa desne strane prikazuju i najčešća pitanja vezana za tu temu.

Slika 1.7
Prozor Microsoft FrontPage Help

Rezime

Interfejs FrontPagea olakšava upotrebu aplikacije i dobijanje pomoći. Paleta, meniji, dugmad, ikone i ostali alati mogu pomoći da otkrijete svoj način korišćenja aplikacije. Kada budete postali iskusniji korisnik, možete da prilagodavate različite menije i palete. Ako ste ikada koristili aplikacije Officea, kao što su Word ili Excel, onda već poznajete interfejs, pošto on liči na interfejs ostalih aplikacija Microsoft Officea.

PROVERA ZNANJA

1. Kako možete znati da li meni ima podmenije?
2. Koji je najlakši način da dobijete pomoć za određenu oblast?
3. Koji su koraci potrebni prilikom kreiranja korisničke palete?
4. Za šta se koristi pano Task?
5. Kako možete da postavite palete Standard i Formatting u jedan red?